

PM 2008:86 RIV (Dnr 322-136/2008)

En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen Remiss från Utbildningsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen ”Promemoria om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen” överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

I promemorian om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen föreslår Utbildningsdepartementet en ändring av gällande lagstiftning. Där föreslås att skolor från och med den 1 juli 2008 ska ge skriftlig information med omdömen i samband med utvecklingssamtalet och vid behov. Dessa omdömen får vara betygsliknande och ska grundas på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i varje ämne, för varje årskurs. Även information om den sociala utvecklingen ska kunna ges. Rektor föreslås besluta om den närmare utformningen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret är positivt till innehållet i promemorian men framhåller att en likvärdig struktur ger förutsättningar för uppföljning och jämförelse mellan skolorna och kan på så sätt vara ett verktyg för den enskilde i val av skola.

Utbildningsnämnden ställer sig bakom promemorians förslag men anser att det bör vara tillåtet för en kommun/huvudman att skapa en gemensam mall/struktur för skriftlig information med omdömen för att skapa likvärdighet i bedömningen.

Mina synpunkter

Jag instämmer i synen att föräldrar och elever har rätt till en god och tydlig information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling samt om eventuellt behov av särskilt stöd eller andra insatser.

I Stockholms stad har utbildningsnämnden redan fattat beslut om förändring av skriftlig information/omdömen under förutsättning att regeringen fattar beslut om förordning som medger betygsliknande omdömen. Stockholms stad införde skriftlig information till föräldrar år 2007 och detta har blivit mycket uppskattat och efterfrågat. Staden är därmed mycket positiv till förslagen i promemorian.

Det är angeläget att den offentliga skolhuvudmannen ges möjlighet att utforma riktlinjer som säkerställer de skriftliga omdömenas enhetlighet inom kommunen. En central samordning eller en gemensam resurs för framtagande av definitioner och mallar skulle leda till ett mer effektivt resursutnyttjande.

Jag vill särskilt understryka vikten av att de skriftliga omdömena är konkreta, tydliga och lättbegripliga. Därför välkomnar vi förslaget att slopa förbudet mot betygsliknande omdömen, så att möjligheten att formulera tydliga omdömen ökar. Med en lättfattlig redovisning av elevens utveckling förbättras förutsättningarna att ge adekvat stöd anpassat efter varje elevs individuella förutsättningar.

Det är angeläget att en likvärdig struktur ger förutsättningar för uppföljning och jämförelse mellan skolorna i de skriftliga omdömena som mäter de nationella kunskapsmålen i läroplanen i svenska och matematik för årskurs 3 och 5.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen ”Promemoria om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen” överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 2 april 2008

LOTTA EDHOLM

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Promemoria om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin och Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Delvis godkänna föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Avslå föredragande borgarrådets förslag angående utveckling av betygsliknande skriftliga omdömen.
3. Därutöver anför följande.

Idag finns på flera skolor ett fungerande system för hur man hanterar elevernas utvecklingsplaner, skriftliga omdömen och hur man för en kommunikation med föräldrarna. Ett införande av betygsliknande omdömen kommer endast att leda till att detta fungerande och positiva arbete omöjliggörs.

Istället för att införa ett system där man utgår från att minsta möjliga information är bästa möjligt för barnet, bör staden satsa på att utveckla och möjliggöra ett bra arbete för att lätt kunna kommunicera med barn och föräldrar kring utvecklingsmöjligheter.

Den tidigare formuleringen i skollagen har ett par viktiga punkter som man enligt vår mening bör förstärka istället för att inskränka till en bedömningsfråga. Hit hör principer som:

- Utvecklingssamtalet ska vara framåtsyftande. Fokus ska ligga på hur elevens inlärning ska kunna bli så bra som möjligt, hur skolan kan skapa en så gynnsam situation som möjligt för elevens lärande, så elevens utveckling kan bli maximal.
- Ansvar läggs framförallt på skolan; det är skolan som upprättar en utvecklingsplan och tar ansvar för att följa upp insatserna, även om dessa också kan, och ofta ska, involvera eleven och vårdnadshavarna.

För att göra detta är det viktigt att skolan känner till hur eleven hittills har utvecklats. Detta kan anges i skriftliga omdömen. Avgörande är dock att dessa bara är en utgångspunkt för samtalet. Fokus måste fortfarande ligga i det framåtsyftande. Med betygslänkande omdömen är risken stor att samtalet kommer att handla om att bedöma eleven, och fokusera på elevens eventuella tillkortakommanden, vilket vore att ta ett stort kliv bakåt i utvecklingen. Det är framförallt skolans undervisning som ska sättas under lupp, inte elevens brister, om en utveckling ska kunna ske.

Att ge betygslänkande omdömen från år ett är problematiskt, då det inte finns mål angivna före år fem och lärarna inte har redskap eller kompetens att betygsätta elever under deras första skolår. Den föreslagna lösningen om att myndigheten för skolutveckling ska utveckla uppföljningsarbetet är bra men svårt att ta på allvar när man vet att detta är en myndighet som Skolminister Björklund planerar att lägga ner.

En annan frågeställning är vad det skriftliga omdömet ska innehålla utöver kunskapsmålen, enligt den aktuella promemorian kan det även vara sociala omdömen kring exempelvis normer och värderingar. Om så blir fallet riskerar skolan att vara ute på svag is eftersom det dels är godtyckligt dels riskerar att kränka elevers grundläggande rättigheter som åsiktsfrihet.

ÄRENDET

I promemorian om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen föreslår Utbildningsdepartementet en ändring av gällande lagstiftning. Där föreslås att skolor från och med den 1 juli 2008 ska ge skriftlig information med omdömen i samband med utvecklingssamtalet och vid behov. Dessa omdömen får vara betygsliknande och ska grundas på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i varje ämne, för varje årskurs. Även information om den sociala utvecklingen ska kunna ges. Rektor föreslås besluta om den närmare utformningen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att föräldrar och elever har rätt till en god och tydlig bedömning om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling samt om eventuella behov av särskilt stöd eller andra insatser överensstämmer med kontorets uppfattning. Utbildningsnämnden har beslutat att skriftlig information med betygsliknande omdömen ska införas i staden under förutsättning att regeringen fattar beslut om förordningsändringar.

I promemorian förslås att rektor på den enskilda skolan ska besluta om utformningen av den skriftliga informationen med betygsliknande omdömen med hjälp av det stödmaterial som föreslås ta fram. Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av att ett sådant material måste finnas tillgängligt i god tid innan införandet för att möjliggöra en likvärdig bedömning av elever över tid.

Stadsledningskontoret vill framhålla behovet av samverkan i syfte att skapa en likvärdig bedömning i omdömena i den individuella utvecklingsplanen. En likvärdig struktur ger förutsättningar för uppföljning och jämförelse mellan skolorna och kan på så sätt vara ett verktyg för den enskilde i val av skola.

Problemet med offentlighet och sekretess berörs i promemorian. Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av att det vid införandet finns tydliga och klara regler för hanteringen av dessa frågor. Den översyn som aviseras måste hanteras skyndsamt.

Regeringen föreslår i promemorian att delar av de medel som är anslagna för läsa-skriv-räkna-satsningen avsätts för fortbildningsinsatser kring hur skriftlig information och omdömen konkret kan utformas. Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av skolhuvudmännen blir kompenserade för det resursbortfall som utvecklingen av den skriftliga informationen tar i anspråk vad gäller fortbildning och utvecklingsarbete.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 mars 2008 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s) och Inger Stark (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm m fl (fp), Cecilia Brinck m fl (m), Erik

Slottner (kd) och Helen Törnqvist (c), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsnämnden har redan fattat beslut om förändring av skriftlig information/omdömen under förutsättning att regeringen fattar beslut om förordning som medger betygslänkande omdömen. Staden är därmed positiv till förslagen i promemorian. Förvaltningen instämmer i synen att föräldrar och elever har rätt till en god och tydlig information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling samt om eventuellt behov av särskilt stöd eller andra insatser.

I promemorian föreslås att rektor på den enskilda skolan beslutar närmare om utformningen av den skriftliga informationen med betygslänkande omdömen. Förvaltningen anser dock att detta är ett område där skolorna ska samverka i syfte att skapa en likvärdig bedömning. Det bör också vara tillåtet för en kommun/huvudman att skapa en gemensam mall/struktur för skriftlig information med omdömen. Förvaltningen påbörjade under våren 2007 ett arbete kring skriftlig information. Utbildningsnämnden antog under våren ett stödmaterial för hur betygslänkande omdömen kan se ut. Förvaltningen avser att starta ett arbete för att skapa ytterligare stödprocesser kring betyg och bedömning och detta omfattar naturligtvis även arbetet med skriftlig information. Detta arbete leder till ett utökat behov av utvecklingsarbete och kompetensutveckling som också kommer att innebära en del kostnader för förvaltningen.

Förvaltningen välkomnar förslaget med att Myndigheten för skolutveckling ges ett uppdrag att ta fram ett nationellt stödmaterial med lärande exempel för att utveckla och dokumentera formerna för en ny förstärkt individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen samt att en revidering av de allmänna råden för den individuella utvecklingsplanen genomförs. Det är vidare viktigt att uppgifterna om elevernas prestationer som dokumenteras i den skriftliga informationen uppfyller höga krav på rättssäkerhet, förutsägbarhet och likvärdighet.

Det råder i skrivningarna i promemorian en viss begreppsförvirring, ibland används begreppet *individuell utvecklingsplan med omdömen*, ibland används begreppet *skriftliga omdömen* eller andra skrivningar. Förvaltningen efterfrågar en mer enhetlig definition, företrädesvis den första, då begreppet *skriftligt omdöme* redan finns (för elever som ej når målen i ett ämne i åk 9, grundskoleförordningen 7 kap. 9§).

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s) och Inger Stark (v) enligt följande

1. delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. avslå förvaltningens förslag angående utveckling av betygsliknande skriftliga omdömen
3. därutöver anför följande:

Idag finns på flera skolor ett fungerande system för hur man hanterar elevernas utvecklingsplaner, skriftliga omdömen och hur man för en kommunikation med föräldrarna. Ett införande av betygsliknande omdömen kommer endast att leda till att detta fungerande och positiva arbete omöjliggörs.

Istället för att införa ett system där man utgår från att minsta möjliga information är bästa möjligt för barnet, bör staden satsa på att utveckla och möjliggöra ett bra arbete för att lätt kunna kommunicera med barn och föräldrar kring utvecklingsmöjligheter.

Den tidigare formuleringen i skollagen har ett par viktiga punkter som man enligt vår mening bör förstärka istället för att inskränka till en bedömningsfråga. Hit hör principer som:

- Utvecklingssamtalet ska vara framåtsyttande. Fokus ska ligga på hur elevens inlärning ska kunna bli så bra som möjligt, hur skolan kan skapa en så gynnsam situation som möjligt för elevens lärande, så elevens utveckling kan bli maximal.
- Ansvar läggs framförallt på skolan; det är skolan som upprättar en utvecklingsplan och tar ansvar för att följa upp insatserna, även om dessa också kan, och ofta ska, involvera eleven och vårdnadshavarna.

För att göra detta är det viktigt att skolan känner till hur eleven hittills har utvecklats. Detta kan anges i skriftliga omdömen. Avgörande är dock att dessa bara är en utgångspunkt för samtalet. Fokus måste fortfarande ligga i det framåtsyttande. Med betygsliknande omdömen är risken stor att samtalet kommer att handla om att bedöma eleven, och fokusera på elevens eventuella tillkortakommanden, vilket vore att ta ett stort kliv bakåt i utvecklingen. Det är framförallt skolans undervisning som ska sättas under lupp, inte elevens brister, om en utveckling ska kunna ske.

Att ge betygsliknande omdömen från år ett är problematiskt, då det inte finns mål angivna före år fem och lärarna inte har redskap eller kompetens att betygsätta elever under deras första skolår. Den föreslagna lösningen om att myndigheten för skolutveckling ska utveckla uppföljningsarbetet är bra men svårt att ta på allvar när man vet att detta är en myndighet som Skolminister Björklund planerar att lägga ner.

En annan frågeställning är vad det skriftliga omdömet ska innehålla utöver kunskapsmålen, enligt den aktuella promemorian kan det även vara sociala omdömen kring exempelvis normer och värderingar. Om så blir fallet riskerar skolan att vara ute på svag is eftersom det dels är godtyckligt dels riskerar att kränka elevers grundläggande rättigheter som åsiktsfrihet.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm m fl (fp), Cecilia Brinck m fl (m), Erik Slottner (kd) och Helen Törnqvist (c) enligt följande:

Information om elevens kunskapsutveckling och hur elevens måluppfyllelse ter sig i relation till de nationella styrdokumentens mål är av stor vikt för att en kunskapsorienterad skola ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Utvärdering, uppföljning och återkoppling avseende elevens utveckling är till gagn för barn såväl från mindre som mer studievana miljöer. Genom att tydligt redovisa elevens prestationer i relation till de förväntningar som ställs får elever, föräldrar och skola tydliga signaler kring elevens kunskapsutveckling. Särskilt värdefullt är detta

för elever som har svårt att nå målen. Vi ställer oss därför mycket positiva till utbildningsdepartementets förslag.

Vi instämmer i förvaltningens synpunkt att det är angeläget att den offentliga skolhuvudmannen ges möjlighet att utforma riktlinjer som säkerställer omdömenas enhetlighet inom kommunen. Samtidigt är det viktigt att betona skollärans ansvar att inom denna ram utforma omdömena utifrån lokala förutsättningar och pedagogisk kompetens. Vi vill särskilt understryka vikten av att de skriftliga omdömena är konkreta, tydliga och lättbegripliga. Därför välkomnar vi förslaget att slopa förbudet mot betygslänkande omdömen, så att möjligheten att formulera tydliga omdömen ökar. Med en lättfattlig redovisning av elevens utveckling förbättras förutsättningarna att ge adekvat stöd anpassat efter varje elevs individuella förutsättningar.